

הכנסת מתה ביום שבו קמה „האחדות הלאומית“

רצח הכנסת

ביומה המכוננת נגד שר א'. יד רוחצת יד, שמור לי ואשמור לך.

אין פירוש הרבר שבתוך הקארטל עצמו אין התחרות ואין חיכוכים.

יש ויש. ועוד איד: 25 החתולים המצויים בשק האחדות הלאומית מתקוטטים ויתקוטטו בלי הרף, וינקרו זה לזה את העיניים.

אבל כל ההתחרות הזאת תהיה נטושה בתוך הממשלה עצמה, ולא תגיע אל הכנסת.

גם זה הובטח מראש בהסכם הקואליציוני, היוצר מעין ממשלה-בתוך-ממשלה. ההחלטות האמיתיות מתקבלנה בין שני מיטבחים מיפי לגתיים, ובראשם שני הראשים של שני הצאיר-הממשלה. לממשלה הרשמית יובא התבי שיל המוכן. כל הקטטות ייערכו במישור זה.

אל הכנסת יבואו הרברים רק כאשר יש עליהם הסכמה בממשלה — משמע ש-97 חברי-כנסת יתמכו בכל דבר תמיכה עיוורת. הידיים תורמנה אוטומטית כמו שהורמו בכנסת תמיד. אלא שהפעם תורמנה כל הידיים האלה בצד אחד.

בוודאי, יהיו חברי-כנסת שובכים, שישחקו מישחק של עצמאות כדי לחטוף קצת פירסומת אישית. למה לא? הקואליציה תוכל להיות סלחנית וסובלנית. כראי לה.

בתנאי שגם חברי-כנסת אלה יידעו היכן הגבול.

גם בכנסת רגילה ידועות התוצאות של כמעט כל ההצבעות מראש. אך כאשר יש אופוזיציה חזקה, יש עניין בוויכוח, הציבור מקשיב ועשוי להתרשם. הפורום של מליאת הכנסת ממלא תפקיד חשוב בכירור העניינים העומדים על סדר-היום הלאומי.

אך כאשר יש רוב כה עצום, ההופך את הדיון הפרלמנטרי למיטרד ריקן מתוכן, אין לצפות לכך שהציבור יקשוב לו. העיתונאים, שפרנסתם בכך, יכתבו מה שיכתבו, והציבור ימשוך בכתפיים.

המצב חמור עוד יותר בוועדות. אין זה מיקרה שעד היום לא הוקמו רוב ועדות-הכנסת. חסרונן אינו מורגש, כי מובן מראש שבכנסת ה-11 לא יהיה לוועדות תפקיד של ממש.

בוועדות הכנסת יש תפקיד מרכזי ליו"ר. הוא המכנס אותן, הוא הקובע את סדר-היום, הוא הקובע במידה רבה מה מתרחש בהן.

עתה מגוי ונגמור עם הקואליציה שלא להעמיד אף בראש ועדה אחת ח"כ מן האופוזיציה.

משמע: כל הוועדות יפעלו בחותמי מות-גומי של מישרדי-הממשלה הכי סופים להן לכאורה.

חבריה-הוועדות יוכלו לקשקש, ולהדליף קישקושים אלה לעיתונות — אך בסופו של דבר יורמו כל הידיים בצייתנות, וכל מישאלות הממשלה תתמלאנה.

כדברי הג'נטלמן לגברתי: „מישאלתך היא פקודה לוי" Your Wish is My Command.

מול הקואליציה המיפלצתית עומדים בכנסת 23 חברי-כנסת, המפוצלים לשבע סיעות.

אחד מהם מהווה סיעה נאצית, וחמישה שייכים לסיעה פאשיסטית. מכיוון שהם אנטי-דמוקרטיים במהותם, ושואפים להקים במדינה דיקטטורה, אפשר להוריד אותם מחשבון זה. את אהרון אברחמיאן אי אפשר לסווג. לא ברור אם הוא אופוזיציה או קואליציה. מוטב לשכוח אותו.

נתרים 16 אנשי האופוזיציה הליברלית-שמאלית. הם יכלו להיות כוח בלשהו, אילו יכלו לפעול במשותף, בתיאום מינימלי. אך הסיכויים לכך קלושים.

בין כל הסיעות האלה קיימת התחרות על אותו ציבור-הבוחרים המצומצם. הלואי שויכוחו בגרות ויתגברו על בעיות אלה.

לאופוזיציה בכנסת זו יש תפקיד בביר, לטובת המדינה ולמען הצלת הדמוקרטיה. אינו מקנא בחבריה.

פורקה האחדות הלאומית, וקמה ממשלה נורמלית.

הכזב של „ממשלת-האחדות-הלאומית“ טמון בעצם שמה.

כל ממשלה היא ממשלת-אחדות-לאומית. היא מבוססת על ההסכמה הלאומית הדמוקרטית, האומרת שהרוב רשאי לשלוט, ושהמיעוט רשאי להטיף לדרך אחרת ולחתור למעמד של רוב.

האחדות הלאומית מתבטאת בהסכימות כל האזרחים לקבל את מרות הממשלה, הנהנית מאמון הרוב בפרלמנט.

האחדות הלאומית אינה צריכה להתבטא בהשתתפות כל הכוחות הפוליטיים, או כמעט כולם, בממשלה. „אחדות“ כזאת היא רעה, מפני שהיא מחסלת את התפקיד החיוני של האופוזיציה, ומשתקת את כל המערכת העדינה

פתיחת הכנסת ה-11: תחת דמוקרטיה, קארטל של עסקנים

של ערכות דמוקרטיות.

הרף שמה המפואר, ממשלת-האחדות-הלאומית אינה אלא קארטל-ענק של עסקנים מיפלגות.

הוא דומה לכל קארטל אחר בשוק: כאשר כל המיפעלים המובילים בענף מסויים מתאחדים בגוף אחד, הם משליטים מונופול. הדבר מאפשר להם לזכור את סחורתם כיוק, לסחוט מזוירים מפורזים מן הצרכנים, למנוע תחרות הוגנת ולחסל את היוזמה החופשית.

בכל מדינה קפיטליסטית מתוקנת יש חוקים נגד הקמת „הגבילים מיסחריים“ כאלה. הכל יורעים שהם מסכנים את הציבור.

ממשלת-האחדות-הלאומית היא קארטל של המיפלגות העיקריות והגרדיות. היא חיסלה את ההתחרות בין המיפלגות. היא שיתקה את המוסד, שבו אמורה התחרות זו לבוא לידי ביטוי מוחשי ויוזמי: הכנסת.

הדבר לא נעשה כסתר ובהיחבא. הוא נאמר בפירוש בהסכם הקואליציוני עצמו. מיסמך מיוחד-בימינו זה מטיל מגבלות

דראסטיות על חברי-הכנסת השייכים לקואליציה (שייכים תרתי-משמע). אסור להם לנקוט יוזמות פרלמנטריות. אסור להם להעלות הצעות לסדר-היום והצעות-חוק פרי תרבות בלי הסכמת הקארטל. הם חייבים להצביע לפי החלטות הקארטל.

מכיוון שכל יוזמה פרלמנטרית רצינית פוגעת במישהו מחברי-הקארטל — שר זה או אחר — הרי תיתקל כל יוזמה רצינית בהתנגדות מוחלטת. לכל השרים יהיה אינטרס משותף למנוע יוזמה כזאת — שהרי אם שר א' יאפשר יוזמה כזאת נגד שר ב', עלול שר ב' לתמוך מחר

המיעוט בפרלמנט אינו מהווה קישוט. הוא ממלא בו תפקיד חיוני. כושרו למלא תפקיד חיוני זה תלוי, קודם כל, בגודלו.

כי המיעוט אינו ממלא את תפקידו מסני שהרוב מרשה לו לפעול. אין הוא קיים ופועל בחסד.

במצב פרלמנטרי תקין, המיעוט הוא די חזק כדי להגן על זכויותיו ולפעול בתקיפות. הרוב שולט במדינה, כאמצעות הממשלה, אך הוא פוחד מפני המיעוט, המסוגל לנצל את מכשירי-הכוח של הפרלמנט ולהצר את צעדיו. המישחק הפרלמנטרי אינו מישחק, אלא התמודדות אמיתית.

בין הפרלמנט והממשלה קיים תמיד מצב של התמודדות — וכך צריך להיות בדמוקרטיה מתוקנת.

הפרלמנט רוצה להצר את צעדי

הכנסת ה-11 גוססת מאז יום לידתה. הסימנים לכך בולטים לעין:

חודשיים וחצי אחרי בחירתה, לא התכנסה עדיין. מלבד שתי-מישלוש ישיבות, שהיה הרבה מוחלט לקיימן מסאת דרישות החוק, לא קיימה אף ישיבה רצינית אחת.

בקושי רב בחרה ביו"ר. אך הקמת ועדותיה נמנעה.

כמדינה מתחולל המשבר הכלכלי הגדול ביותר מאז קום המדינה. המשק נתון בתהליך של התמוטטות. ככל המערכות שוררת תבלה. בלבנון נמשכת מילחמה ללא תכלית ולא תוחלת.

בעולם הערבי חלו תמורות-חשובות. ואילו הפרלמנט של מדינת-ישראל משותק לחלוטין.

המישכן הגדול והמפואר הפך קליפה ריקה. המיסדרונות נטושים, הצוות הגדול מובטל, הי"ר מתבודד בלישכתו, כשעל פניו ארשת של יאוש שקט.

אילו התחוללה בישראל הסיכה צבאית, והונטה של אלומי-מישנה נמלה לידה את השילטון, לא היה המראה יכול להיות שונה.

אפשר למצוא למצב זה תירוצים ואמתות. אפשר לטעון: זוהי כנסת שונה. יש בה תיקון מוחלט בין שני מחנות. זה מקשה על הרכבת המוסדות.

אפשר לטעון: חבלי-הלידה של הממשלה היו קשים במיוחד, ועל כן השתהו הצעדים הדרושים להפעלת הכנסת.

אפשר לטעון: הכנסת נבחרה הפעם במועד בלתי-מתאים. מייד אחרי הבחירות היה חופי-שת-הקיץ, ואתרי-כך חופשי-החגים, ועל כן לא פעלה כראוי.

תירוצים אומללים. אמתות עגרי-מות.

במישטר דמוקרטי תקין, שבו חרורים הכל בהכרת חשיבותו המכרעת של הפרלמנט, היו תירוצים כאלה מעוררים גיחוך. שום דבר בעולם אינו יכול לעכב את פעולתו של הפרלמנט, הורע הבכירה בין שלוש זרועות השילטון. לא מתחת לתירוצים ולאמתות חבויות הסיבות האמיתיות, והן חמורות הרבה יותר.

א תוצאות הבחירות גזרו על הכנסת ה-11 קיומם-לא-קיומם. אלא הקמתה של ממשלת-האחדות-הלאומית.

ההסכם להקמת ממשלה זו מהווה, למעשה, גזר-דין מוות על הכנסת ה-11 — ואילו על כל המישטר הפרלמנטרי בישראל.

פולחן האחדות הלאומית החל עוד לפני הבחירות. כמו רעיונות רבים מסוג זה, שיש להם צילי פטרויטי ערב-לאזון, גם זהו רעיון כוזב מעיקרו: הוא מצא חן בעיני כסילים בעלי רצון טוב, כמו סופרי השמאל שליבם בגוש-אמונים. הוא פותר את בעיותיהם הפרטיות של אנשים שאינם יודעים בין ימינם לשמאלם.

במישור המעשי כבר הספיקה ממשלת-האחדות-הלאומית להוכיח שהיא מיקסס-שווא. אין היא מסוגלת לתפור את הבעיה הכלכלית. אין היא מסוגלת לתפור כל בעיה שהיא. דווקא בגלל גודלה ובפיסה הרבה, אין היא מסוגלת לזוז.

אך האסון הכרוך בקיום ממשלה זו מתבטא, בראש וראשונה, במישור הפרלמנטרי. כמדינה שיש בה ממשלת-אחדות-לאומית, אין מקום לכנסת.

במילים אחרות: ממשלת-האחדות-הלאומית היא היסובה של דמוקרטיה פרלמנטרית.

דמוקרטיה פרלמנטרית מחייבת את קיומם של רוב ומיעוט בפרלמנט.